

УДК 347.91/.95

“Похідні” позовні вимоги в новому Цивільному процесуальному кодексі України: доктринальне тлумачення, особливості вирішення та виконання (на прикладі цивільно-правових спорів щодо прав на майно)

С. О. Короєд,
доктор юридичних наук, доцент

Здійснюється тлумачення поняття “похідні позовні вимоги” та наводиться його відмінність від поняття “похідний позов”. Визначається сфера застосування вказаних понять. Дається характеристика похідним позовним вимогам. Визначається правова природа похідних позовних вимог у цивільному судочинстві, розкриваються їх предмет і підстава. Акцентується увага, що в похідній позовній вимозі має втілюватися самостійний спосіб захисту цивільного права. Вимога щодо вчинення реєстраційних дій окремо розглядається як “похідна” позовна вимога та окремо як порядок виконання рішення суду в частині основної позовної вимоги щодо цивільних прав на майно.

Ключові слова: цивільне судочинство, позов, похідні вимоги, способи захисту, право власності, речові права, майно, порядок виконання рішення суду, цивільно-правові спори.

Короєд С. А. “Производные” исковые требования в новом Гражданском процессуальном кодексе Украины: доктринальное толкование, особенности разрешения и выполнения (на примере гражданско-правовых споров касательно прав на имущество)

Осуществляется толкование понятия “производные исковые требования” и приводится его отличие от понятия “производный иск”. Определяется сфера применения указанных

© Короєд Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, доцент

понятій. Дается характеристика производным исковым требованиям. Определяется правовая природа производных исковых требований в гражданском судопроизводстве, раскрываются их предмет и основание. Акцентируется внимание, что в производном исковом требовании должен воплощаться самостоятельный способ защиты гражданского права. Требование о совершении регистрационных действий отдельно рассматривается как “производное” исковое требование и отдельно как порядок исполнения решения суда в части основного искового требования касательно гражданских прав на имущество.

Ключевые слова: гражданское судопроизводство, иск, производные требования, способы защиты, право собственности, вещные права, имущество, порядок исполнения решения суда, гражданско-правовые споры.

Koroied Serhii. “Derivative” lawsuits in the new Civil Procedural Code of Ukraine: doctrinal interpretation, resolution and execution (on the example of civil disputes concerning property rights)

It is carried out the interpretation of the concept of “derivative claims” and its difference from the concept of “derivative lawsuits” is given. The scope of these concepts is defined. The characteristics of the derivative claims are given. The legal nature of the derivative claims in civil proceedings is determined, their subject and foundation are disclosed. Attention is drawn to the fact that the derivative claim requires an independent way of protecting civil right. The requirement to complete registration actions is considered separately as a “derivative” claim and separately as a procedure for executing of a court judgment in the part of the main lawsuit for civil rights on a property.

Keywords: *civil proceedings, lawsuit, derivative claims, protection methods, property right, proprietary rights, property, procedure for execution of a court judgment, legal civil disputes.*

Поняття “похідні позовні вимоги” тривалий час залишалося законодавчо невизначеним, хоча й застосовувалося в юридичному спілкуванні та використовувалося в судових рішеннях. При дослідженні питань ефективності цивільного судочинства ми в своїх працях також розглядали поняття “похідних” позовних вимог (а точніше – можливість їх пред’явлення, розгляду і задоволення судом в якості самостійних способів захисту порушеного права) у цивільних справах, в яких поряд з основними позовними вимогами позивачі додатково просили суд: а) зобов’язати органи державної реєстрації речових прав на нерухоме майно (підприємства БТІ) зареєструвати за позивачем право власності у справах про захист права власності на нерухоме майно; б) зобов’язати територіальні органи Державної міграційної служби (відділи внутрішніх справ) скасувати реєстрацію місця проживання (виписати з квартири) відповідача у справах про позбавлення права власності на житло чи права користування ним та (або) виселення; в) зобов’язати органи РАЦС внести зміни до актового запису про народження у справах про усиновлення дитини чи визнання шлюбу недійсним тощо¹. Окремо ми також розглядали питання про “похідні” позовні вимоги до державних реєстраторів (органів державної реєстрації речових прав

¹ Лошицький М.В., Короєд С.О. Спірні питання участі у цивільному процесі нотаріусів, БТІ, органів внутрішніх справ та РАЦС як відповідачів і третіх осіб // Судова апеляція. 2010. № 3 (20). С. 67-82.

на нерухоме майно), які стосувалися скасування державної реєстрації права власності на нерухоме майно за відповідачем і реєстрацію його за позивачем, як додаткових позовних вимог у справах, в яких способами захисту права власності виступали реституція та віндикація².

Водночас в юридичній літературі зустрічається поняття “похідні позови”, що ототожнюються із “непрямим” позовом, спрямованим саме на захист учасників корпоративних відносин. Так, науковці непрямі (похідні) позови розглядають як засіб захисту прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку посадових осіб їх органів управління. Похідний позов визначається як правовий засіб захисту, що дозволяє учасникам або кредиторам юридичної особи заявляти та підтримувати позови в інтересах юридичної особи, якщо юридична особа не ініціює розгляд самостійно, в силу зацікавленості осіб, які входять до складу органів управління юридичної особи або контролюють такі органи управління в операціях, які стали підставою для подання позову³. Вченими зауважується, що інститут похідних позовів становить значний інтерес в аспекті дослідження можливостей його використання для судового захисту прав і законних інтересів юридичної особи, яка потерпіла внаслідок неналежної управлінської діяльності його менеджерів, а також для опосередкованого захисту майнових та інших інтересів учасників юридичної особи. Такі позови визначають різновидами позовів на захист інтересів інших осіб⁴.

В Україні свого часу проблематику непрямих (похідних) позовів жваво обговорювали у зв'язку з перспективами його застосування в українській практиці судового захисту корпоративних прав. А непрямий (похідний) позов розглядали важливим засобом захисту інтересів меншості при порушенні їх корпоративних прав⁵. Похідні позови дозволяють учасникам подавати позов похідним чином від імені їх корпорації, дозволяють учаснику позиватись від імені корпорації за правопорушення, вчинене щодо компанії; у похідному позові учасник позивається до директорів компанії від імені компанії⁶. Із захистом корпоративних прав ототожнюють похідні позови й в юридичній публіцистиці⁷.

² *Короєд С.О.* Межі позовних вимог та порядок виконання судового рішення: проблеми співвідношення при застосуванні судом реституції та віндикації // Судова апеляція. 2013. № 4 (33). С. 53-64.

³ *Островська Л.А.* Непрямі (похідні) позови: міжнародний досвід та законодавство України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2008. С. 4.

⁴ *Чугунова Е.И.* Производные иски в гражданском и арбитражном процессе: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Екатеринбург, 2003. С. 4, 9.

⁵ *Ковалишин О.Р.* Непрямий (похідний) позов як засіб захисту учасників корпоративних відносин // Вісник Академії адвокатури України. 2010. № 1. С. 61-67.

⁶ *Попов Ю.* Похідні (непрямі) позови: іноземний досвід та українські перспективи // Українське комерційне право. 2012. № 12. С. 55-65.

⁷ *Колток О.* Похідні позови: нововведення, на які варто звернути увагу // Веб-сайт газети «Закон і бізнес». URL: http://zib.com.ua/ua/123091-pohidni_pozovi_novovvedennya_na_yaki_varto_zvernuti_uvagu.html.

Такі “непрямі” позови (хоча така їх назва офіційно не застосовується) було запроваджено згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 7 квітня 2015 року № 289-VIII, відповідно до положень якого учаснику (акціонеру) господарського товариства (якому сукупно належить 10 і більше відсотків статутного капіталу (простих акцій) товариства) надано право подавати до господарського суду позовні заяви від імені товариства у випадках, передбачених законом. Іншими словами, запроваджено механізм захисту інтересів господарського товариства від неналежно здійснюваних управлінських функцій посадовими особами виконавчого органу товариства. Як роз’яснив Вищий господарський суд України, позивачем у таких справах є господарське товариство, в інтересах якого подано позов про відшкодування збитків, завданих цьому товариству діями (бездіяльністю) його посадової особи. Право подати господарському суду позовну заяву від імені господарського товариства, а так само заяву про здійснення представництва позивача надано учаснику (акціонеру) цього товариства, якому сукупно належить 10 і більше відсотків статутного капіталу (простих акцій) товариства. Ці особи матимуть статус представника відповідного товариства (Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 25.04.2016 № 01-06/1474/16 «Про Закон України від 07.04.2015 № 289-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів”»).

Проте наведене розуміння “похідних” позовів варто використовувати лише щодо позовів про захист прав учасників корпоративних відносин; такі позови за своїм характером є основними (а не додатковими), тобто в них безпосередньо реалізується спосіб захисту права (хоча й чужого права, а не власного), а тому вважаємо помилковим називати такі позови “похідними” через їх “непрямий” характер, з точки зору суб’єкта порушеного права, які захищаються “непрямим” (не безпосереднім) позовом, оскільки такі позови є позовами на захист інтересів інших осіб, а учасники товариства виступають не позивачами, а представниками відповідного товариства-позивача. Водночас, виходячи з етимологічного значення слова “похідний”, такий позов не може бути основним, а має впливати з останнього, та доповнювати його і мати при цьому прямий (безпосередній) характер (тобто такий позов має бути спрямований на захист прав безпосередньо позивача, а не третіх осіб). Тому більш правильним буде говорити не про “похідний” позов, а саме про “похідні” позовні вимоги, які впливають з основних позовних вимог та пов’язані з ними. Саме з такого розуміння “похідних” позовних вимог виходимо ми; таке застосування цього терміна зустрічається й у судових рішеннях.

З набуттям чинності новою редакцією ЦПК України питання щодо розуміння поняття “похідні позовні вимоги” набуває нового змісту для цивільного процесу, оскільки зазначене поняття одержало законодавче закріплення, а відтак потребує відповідного доктринального тлумачення задля їх правильного розгляду і вирішення судами в порядку цивільного судочинства з метою ефективного захисту порушених прав учасників цивільних правовідносин.

Нова редакція КАС України також запроваджує поняття похідної позовної вимоги та визначає її як вимогу, задоволення якої залежить від задоволення іншої позовної вимоги (основної вимоги) (п. 23 ч. 1 ст. 4 КАС України), та встановлює правило юрисдикції, згідно з яким адміністративні суди не розглядають позовні вимоги, які є похідними від вимог у приватно-правовому спорі й заявлені разом з ними, якщо цей спір підлягає розгляду в порядку іншого, ніж адміністративне, судочинства і знаходиться на розгляді відповідного суду (ч. 3 ст. 19 КАС України). У новому ГПК України теж наведено визначення похідної позовної вимоги як вимоги, задоволення якої залежить від задоволення іншої позовної вимоги (основної вимоги), та передбачено можливість її об’єднання в одній позовній заяві поряд із основною позовною вимогою (ст. 173 ГПК України). При цьому, за змістом положень п. 13 ч. 1 ст. 20 ГПК України, похідними від спору щодо майна або майнових прав чи спору, що виник з корпоративних відносин, є вимоги щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій, визнання недійсними актів, що порушують права на майно (майнові права).

Новий ЦПК України також містить дефініцію поняття “похідні позовні вимоги”. Похідною позовною вимогою є вимога, задоволення якої залежить від задоволення іншої позовної вимоги (основної вимоги). Така похідна позовна вимога може бути об’єднана з основною позовною вимогою в одній позовній заяві (ч. 1 ст. 188 ЦПК України). Причому похідними у цивільному судочинстві визнаються лише вимоги щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій, якщо такі вимоги є похідними від спору щодо такого майна або майнових прав (абз. 2 ч. 1 ст. 19 ЦПК України).

Тобто маються на увазі такі похідні позовні вимоги, які адресовані іншим суб’єктам (не безпосереднім учасникам спірних цивільних матеріальних правовідносин) та спрямовані на реалізацію рішення суду в частині задоволення основної позовної вимоги стосовно цивільних прав на майно.

Слід зазначити, що ЦПК прямо передбачає можливість (обов’язок суду) розгляду таких “похідних” позовних вимог разом з основними, але не встановлює спеціального порядку їх вирішення чи підстав для безумовного задоволення залежно від обґрунтованості основних позовних вимог.

А відтак вирішення “похідних” позовних вимог має відбуватися за загальними правилами розгляду справ у суді першої інстанції будь-яких позовних вимог (позовів).

Так, із положень п. 4 ч. 3 ст. 175 ЦПК України випливає, що змістом як основної, так і похідної позовної вимоги є спосіб (способи) захисту прав або інтересів, передбачений законом чи договором, або інший спосіб (способи) захисту прав та інтересів, який не суперечить закону і який позивач просить суд визначити у рішенні.

Як відомо, способом захисту права є визначені матеріальним правом (законом чи договором або випливають з їх положень) примусові заходи, спрямовані на відновлення порушених чи підтвердження оспорюваних чи невизнаних прав, припинення їх порушення, компенсацію заподіяної потерпілому шкоди або інші заходи, що здатні ліквідувати несприятливі наслідки для потерпілого і впливати на порушника.

Здійснюючи правосуддя, суд захищає права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб, державні та суспільні інтереси у спосіб, визначений законом або договором (ч. 1 ст. 5 ЦПК України).

Загальний перелік способів захисту цивільного права та інтересу наведено у ст. 16 ЦК України. Верховний Суд України роз’яснив, що відповідно до абз. 2 п. 10 ч. 2 ст. 16 ЦК суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом. У тих випадках, коли спеціальна норма закону встановила інший, ніж визначений ст. 16 ЦК, спосіб захисту, застосовується спосіб захисту, встановлений спеціальною нормою. Особа, законний інтерес або право якої порушено, може скористатися способом захисту, який прямо передбачений нормою матеріального права або може скористатися можливістю вибору між декількома способами захисту, якщо це не заборонено законом. Якщо ж спеціальні норми не встановлюють конкретних заходів, то особа має право обрати спосіб із числа передбачених ст. 16 ЦК з урахуванням специфіки порушеного права й характеру правопорушення⁸.

Отже, спосіб захисту, який суд повинен застосувати при вирішенні “похідних” позовних вимог щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій, має бути встановлено передусім законом.

Оскільки “похідні” позовні вимоги можуть стосуватися реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій у спорі щодо такого майна або майнових прав, то варто звернутися передусім до положень Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на майно та їх обтяжень», яким

⁸ Узагальнення Верховного Суду України “Аналіз практики застосування судами ст. 16 Цивільного кодексу України” // Офіційний веб-сайт Верховного Суду України. URL: <http://www.scourt.gov.ua>.

передбачена можливість скасування на підставі рішення суду рішення про державну реєстрацію прав та скасування записів про проведену державну реєстрацію прав (ч. 2 ст. 26).

Такий спосіб захисту відповідає способу захисту цивільних прав та інтересів, передбачений п. 10 ч. 2 ст. 16 ЦК України, щодо визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб.

А відтак, “похідні” позовні вимоги мають включати такий елемент, як підстава позову, тобто обставини, котрими обґрунтовуватиметься незаконність дій державного реєстратора стосовно проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, спір щодо якого виступає предметом “основних” позовних вимог. А право на пред’явлення (можливість пред’явлення) таких “похідних” позовних вимог має бути передбачено законом у конкретних правовідносинах. Яскравим прикладом таких “похідних” позовних вимог є позов про визнання права власності, а також скасування рішення про державну реєстрацію права власності та внесення записів до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно в спорі іпотекодавця (власника майна) з іпотекодержателем (кредитором) та державним реєстратором, який на підставі договору іпотеки неправомірно здійснив реєстрацію права власності на предмет іпотеки за кредитором за відсутності договору про задоволення вимог іпотекодержателя.

Якщо ж “похідні” позовні вимоги не містять самостійної підстави та (або) предмета позову, то такі вимоги не є позовними, хоча й адресовані органам державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. Наприклад, коли поряд із позовною вимогою про визнання права власності на нерухоме майно або про його віндикацію позивачем додатково заявляється позовна вимога про зобов’язання державного реєстратора зареєструвати за позивачем речове право, яке виникне в результаті задоволення судом первісної позовної вимоги, то такі вимоги не можна розглядати в якості “похідних” позовних вимог, оскільки такого способу захисту цивільного права немає (відсутній предмет позову), а відтак у задоволенні таких позовних вимог варто відмовляти, позаяк скасування реєстрації права власності на нерухоме майно за відповідачем та проведення державної реєстрації права власності на нерухоме майно за позивачем є не чим іншим, як визначенням порядку виконання рішення в частині позовної вимоги про реституцію чи віндикацію, адже така вимога не має таких складових елементів позову, як предмет і підстава. Або, наприклад, коли у справі про зняття арешту з майна (скасування заборони відчуження нерухомого майна) у зв’язку із припиненням зобов’язання, на забезпечення

якого було накладено такий арешт, позивачем заявляється “похідна” позовна вимога про зобов’язання державного реєстратора (нотаріуса) провести дії щодо зняття заборони відчуження нерухомого майна, то така вимога до нотаріуса як державного реєстратора теж не підлягає задоволенню, оскільки можливість її пред’явлення у вигляді позову (похідної чи додаткової позовної вимоги) законом не передбачена, позаяк прийняття рішення про проведення державної реєстрації прав та їх обтяжень або відмову у державній реєстрації прав та їх обтяжень є виключною компетенцією державного реєстратора, порушень у діях якого ще не встановлено.

Отже, хоча такі “похідні” (додаткові) позовні вимоги, у випадку їх заявлення, й належить розглядати по суті разом із основною вимогою в спорі щодо майна, згідно з правилами нового ЦПК (абз. 2 ч. 1 ст. 19, ч. 1 ст. 188 ЦПК України), але в їх задоволенні треба відмовляти за їх безпідставністю.

Водночас практична необхідність вирішення питання про державну реєстрацію права власності (або скасування його обтяжень) на нерухомість, наприклад, при застосуванні судом віндикації чи реституції (навіть якщо позивач його й не порушує в позовній заяві) не викликає сумніву. Тому слушними варто визнати рекомендації, наведені Пленумом Верховного Суду України, який у постанові від 6 листопада 2009 р. № 9 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» роз’яснив, що рішення суду про задоволення позову про повернення майна, переданого за недійсним правочином, чи витребування майна із чужого незаконного володіння є підставою для здійснення державної реєстрації права власності на майно, що підлягає державній реєстрації, за власником, а також скасування попередньої реєстрації. А в Постанові від 18 грудня 2009 р. № 14 «Про судові рішення у цивільній справі» Пленум Верховного Суду України вказав, що, вирішуючи справи за позовами про визнання питання про наявність або відсутність тих чи інших правовідносин, суд при задоволенні позову зобов’язаний у необхідних випадках зазначити в резолютивній частині рішення і про ті правові наслідки, які тягне за собою таке визнання (наприклад, про анулювання актового запису про реєстрацію шлюбу в разі визнання його недійсним, анулювання свідоцтва про право власності в разі задоволення позову про витребування майна від добросовісного набувача). Такі ж рекомендації можна застосувати й при вирішенні питання про зняття особи з реєстрації місця проживання, не зобов’язуючи при цьому прямо орган реєстрації до вчинення реєстраційних дій як суб’єкта (відповідача), який нібито порушив речові права позивача на житло.

Отже, коли “похідні” позовні вимоги не можуть виступати самостійним способом захисту цивільного права щодо майна із самостійними юридичною

і фактичною підставами, але існує необхідність у рішенні суду зазначити про вчинення певних реєстраційних дій, то вбачається правильним робити таку вказівку в резолютивній частині рішення суду як визначення порядку виконання рішення в частині основної позовної вимоги щодо цивільних прав на майно (в порядку п. 1 ч. 7 ст. 265, ст. 267 ЦПК України). Або ж зазначити в резолютивній частині про те, що рішення суду є підставою для вчинення певних реєстраційних дій (на прикладі роз'яснень, наведених у Постанові Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 9 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними»). Не буде порушенням й зазначення в резолютивній частині рішення суду про надіслання його копії для виконання державному реєстратору для проведення певних реєстраційних дій, адже така можливість надіслання копії рішення суду безпосередньо державному реєстратору прямо впливає з ч. 8 ст. 272 ЦПК України. Лише в такому випадку можна буде говорити про ефективний і своєчасний захист цивільних прав позивача без необхідності пред'явлення ним нових позовних вимог чи звернення за роз'ясненням судового рішення з метою забезпечення його реального виконання.

Koroiied Serhii. “Derivative” lawsuits in the new Civil Procedural Code of Ukraine: doctrinal interpretation, resolution and execution (on the example of civil disputes concerning property rights)

The concept of “derivative claims” for a long time remained unclear in law, although it was used in legal communication and used in court decisions. With the entry into force of the new edition of the CPC of Ukraine, the question of understanding of concept of “derivative claims” acquires new meaning for the civil process, since this notion has received legislative confirmation, and therefore requires an appropriate doctrinal interpretation for their proper consideration and resolution by the courts in an order of civil proceedings for the purpose of effective protection of violated rights of participants in civil legal relations.

The new CPC of Ukraine contains the definition of “derivative claims”. The derivative claim is a claim, the satisfaction of which depends on satisfaction of another claim (main claim). Such a derivative claim may be combined with the main claim in one lawsuit (Part 1 of Article 188 CPC). Moreover, the derivative in civil proceedings are recognized only the requirements for registration of property and property rights and other registration actions, if such requirements derive from the dispute regarding such property or property rights (Paragraph 2 of Part 1 Article 19 of the Civil Procedural Code). That is, these derivative claims, which are addressed, to other entities (not direct participants in the controversial civil material legal relations) and are intended to implement a court decision regarding the satisfaction of the main claim for civil rights on the property.

From the provisions of paragraph 4 part 3 of Art. 175 of the CPC it is implied that the content of both the main and the derivative claim is the method (methods) of protecting the rights or interests established by law or agreement or other method (methods) for the protection of rights and interests which does not contradict the law and which the plaintiff asks the court to determine in the judgment. It is argued that the method of protection that a court should apply in resolving “derivative” claims for registration of property and property rights and other registration actions should be established primarily by the law - Law of Ukraine “On state registration of property

rights and its encumbrances”, in which it is established the possibility of cancellation of a decision on the state registration of rights based on a court judgment and the cancellation of records on the state registration of rights (paragraph 2 of Article 26 of the Law). Such a method of protection corresponds to the method of protection of civil rights and interests, provided by paragraph 10 of Part 2 of Art. 16 of the Civil Code of Ukraine.

It is substantiated that “derivative” claims should include such element as the basis of the claim, that is, the circumstances, which will justify the illegality of the activities of the state registrar regarding the state registration of property rights on real estate, the dispute of which is the subject of “basic” claims. Moreover, the right to present (the ability to file) such “derivative” claims must be provided by law in specific legal relationships. If the “derivative” claims do not contain an independent reason and/or subject of the claim, then such claims are not lawsuits, although they are addressed to the state bodies of registration of property rights to real estate.

It is concluded that when “derivative” claims cannot act as an independent way of protection of civil rights on property, but there is a need for a court judgment to indicate for certain registration actions, it is considered appropriate to make such an indication in the resolution part of the court judgment as an establishing of a procedure for the enforcement of the judgment in part of the main claim for civil rights on property.

Keywords: civil proceedings, lawsuit, derivative claims, protection methods, property right, proprietary rights, property, procedure for execution of a court judgment, legal civil disputes.

УДК 347.91

Недоліки Цивільного процесуального кодексу України в аспекті судового захисту трудових прав

О. С. Босва,
кандидат юридичних наук,
суддя господарського суду
Запорізької області

Висвітлені деякі недоліки Цивільного процесуального кодексу України в аспекті судового захисту трудових прав. Наголошено, що, не зважаючи на приведення процесуального законодавства України у відповідність до конституційних положень та європейських стандартів, деякі положення ЦПК України в новій редакції певним чином обмежують права працівників на судовий захист, а саме: стосовно нормативного закріплення спрощеного порядку розгляду справ, що виникають з трудових відносин. З метою здійснення ефективного захисту трудових прав, запропоновано зміни до Цивільного процесуального кодексу України.

Ключові слова: трудові відносини, трудові права, спрощене позовне провадження, судовий захист, розгляд справи.

© Босва Олена Сергіївна – кандидат юридичних наук, суддя Господарського суду Запорізької області